

RzPP-DZP-WRI.420.6.2021

**Zapewnienie wielospecjalistycznej opieki
dla osób w kryzysie psychicznym****Pan
Waldemar Kraska
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Zdrowia
ePUAP**

Szanowny Panie Ministrze,

docierają do nas sygnały o trudnościach, jakie napotykają szpitale psychiatryczne w zapewnieniu wielospecjalistycznej pomocy swoim pacjentom. Osoby z zaburzeniami psychicznymi podlegają stygmatyzacji, która utrudnia, a niekiedy uniemożliwia, uzyskanie niezbędnych świadczeń zdrowotnych.

Propozycje zmian w przepisach

W trosce o pacjentów w kryzysie psychicznym, wymagających jednocześnie leczenia somatycznego, zwracam się z prośbą o rozważenie nałożenia na szpitale wielospecjalistyczne obowiązku współpracy z podmiotami leczniczymi udzielającymi świadczeń opieki zdrowotnej w rodzaju opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 22 listopada 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu leczenia szpitalnego poprzez wprowadzenie:

1) w § 2 pkt 16 w brzmieniu:

„16) szpital psychiatryczny – podmiot leczniczy lub komórka organizacyjna podmiotu leczniczego, o których mowa w art. 3 pkt 2 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego.”;

2) po § 5a dodanie § 5b w brzmieniu:

„§ 5b. 1. Świadczeniodawca udzielający świadczeń gwarantowanych, o których mowa w § 3 ust. 1, jest obowiązany do udzielenia świadczenia zdrowotnego pacjentowi szpitala psychiatrycznego, który potrzebuje natychmiastowego udzielenia takiego świadczenia ze względu na zagrożenie życia lub zdrowia.

2. Szpital psychiatryczny zapewnia transport pacjenta, o którym mowa w ust. 1, do najbliższego pod względem czasu dotarcia świadczeniodawcy udzielającego świadczeń gwarantowanych, o których mowa w § 3 ust. 1, lub innego świadczeniodawcy wskazanego przez dyspozytora medycznego, wojewódzkiego koordynatora ratownictwa medycznego albo krajowego koordynatora ratownictwa medycznego.”.

Powyższe normy stanowiłyby konkretyzację przepisu art. 15 ustawy o działalności leczniczej, zgodnie z którym podmiot leczniczy nie może odmówić udzielenia świadczenia zdrowotnego osobie, która potrzebuje natychmiastowego udzielenia takiego świadczenia ze względu na zagrożenie życia lub zdrowia, jak również normy art. 19 ust. 1 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, zgodnie z którym w stanach nagłych świadczenia opieki zdrowotnej są udzielane świadczeniobiorcy niezwłocznie. Wprowadzenie powyższych norm zrealizowałoby również dyspozycję przepisu art. 7 ust. 1 ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta, zgodnie z którym pacjent ma prawo do natychmiastowego udzielenia świadczeń zdrowotnych ze względu na zagrożenie zdrowia lub życia oraz art. 8 tej ustawy wskazującego, iż pacjent ma prawo do świadczeń zdrowotnych udzielanych z należytą starannością przez podmioty udzielające świadczeń zdrowotnych w warunkach odpowiadających określonym w odrębnych przepisach wymaganiom fachowym i sanitarnym. Z powyższych przepisów - wydawać by się mogło - wynika bezwarunkowy obowiązek udzielenia przez szpitale somatyczne świadczeń pacjentowi jednostek systemu psychiatrycznej opieki zdrowotnej ze względu na stan zagrożenia życia lub zdrowia (również w sytuacji braku ubezpieczenia zdrowotnego).

Trudności w uzyskaniu pomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi

W przypadku pacjentów podmiotów leczniczych udzielających świadczeń opieki zdrowotnej w rodzaju opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień, którzy z uwagi na stan somatyczny wymagają natychmiastowego uzyskania pomocy medycznej w innym właściwym podmiocie leczniczym, należy wskazać, że kwestia ta jest zabezpieczona na różnym poziomie. Jednostki te kierują do szpitali somatycznych propozycje zawarcia umowy w zakresie całodobowych konsultacji specjalistycznych oraz hospitalizacji pacjentów w przypadku, gdy w wyniku konsultacji stwierdzono jej konieczność. Niestety zdarzają się przypadki, gdy szpitale niepsychiatryczne nie wyrażają zgody na hospitalizację pacjentów psychiatrycznych po stwierdzeniu takiej konieczności w trakcie konsultacji. Występują też sytuacje, gdy pacjent z zaburzeniami psychicznymi wymagający leczenia somatycznego lub znajdujący się w stanie zagrożenia życia lub zdrowia, spotyka się z utrudnieniami w przyjęciu do szpitala udzielającego świadczeń zdrowotnych w odpowiednim zakresie (jako przyczynę odmowy szpital somatyczny powołuje się najczęściej na brak wolnych miejsc) lub do najbliższego szpitalnego oddziału ratunkowego, co może wynikać z ich stygmatyzowanie jako pacjentów „kłopotliwych”.

Podmioty lecznicze udzielające świadczeń opieki zdrowotnej w rodzaju opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień są bez swojej winy pozbawiane możliwości zapewnienia pacjentowi choremu psychicznie opieki specjalistycznej, pomimo że choroba somatyczna wymaga leczenia w pierwszej kolejności. Stan ten występuje ze względu na to, że szpitale somatyczne mają pełną dowolność w podejmowaniu decyzji o nawiązaniu lub nienawiązaniu współpracy z jednostkami systemu. Element tej dowolności stanowi poważne ryzyko dla pacjenta przebywającego w podmiocie leczniczym udzielającym świadczeń opieki zdrowotnej w rodzaju opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień, gdyż może on zostać pozbawiony – nie z winy jednostki systemu psychiatrii - opieki somatycznej. Występowanie takiego procesu w systemie opieki zdrowotnej nad pacjentem z zaburzeniami psychicznymi może stanowić naruszenie przez szpitale somatyczne podstawowych praw pacjenta.

Opinie ekspertów

Zasadność wprowadzenia ww. zmian podkreśla m.in. Pani Ewa Bartecka-Piłasiewicz, konsultant wojewódzki w dziedzinie psychiatrii w województwie dolnośląskim. W swoim stanowisku, które przekazuję w załączeniu, wskazuje ona, że „stygmatyzacja jest powodem utrudniania przyjęcia osób

chorujących psychicznie do oddziałów somatycznych. Pracując w dużym szpitalu psychiatrycznym wielokrotnie spotykałam się z taką sytuacją, co jest niedopuszczalne i stanowi naruszenie praw pacjenta”. Z wyżej opisanymi problemami spotkali się w swojej pracy Rzecznicy Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego. Potrzebę ścisłego uregulowania zasad postępowania w tego typu przypadkach dostrzega również Rada Młodych Ekspertów ds. psychiatrii przy Rzeczniku Praw Pacjenta.

Wyrażam nadzieję, że wprowadzenie do powszechnie obowiązujących aktów prawnych rozwiązań gwarantujących hospitalizację pacjenta szpitala psychiatrycznego w stanach zagrożenia życia lub zdrowia przyczyni się do podniesienia poziomu opieki nad tą grupą chorych.

Z wyrazami szacunku

RZECZNIK PRAW PACJENTA

Bartłomiej Chmielowiec

Załącznik: Pismo Pani Ewy Barteckiej-Piłasiewicz, konsultanta wojewódzkiego w dziedzinie psychiatrii w województwie dolnośląskim